

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. VIII. De Conivgio Leprosorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

marrimonium inter eos de facto contractum sit. Alterum enim horum, ut marrimonium propter adulterium impediatur, necesse est interveniat, *e. fin h 2.* propter homicidium verò, ut, marrimonii contrahendi causâ cum alio, mors illata sit conjugum, ut antè diximus *e. c. Laudabilem sup. De convers infidel.*

12. Cæterum contra hoc impedimentum obiicitur nobis exemplum Davidis, qui Bersabeam uxorem Uriæ à se priùs adulteratam, deinde, occiso à se Vria, Bersabeam in uxorem duxit, sicut tradit sacra historia, 2. *Reg cap 11.* Sed respondetur, hoc impedimentum non exstitisse tempore veteris Testamenti, quo hic casus accidit, sed ab Ecclesia sub lege Christianâ introductum esse. Nam & pleraque alia permittebantur in veteri Testamento, quæ hodie per novam legem abrogata sunt, ut sunt libellus repudii, polygamia: item quòd quis potuerit uxorem fratris sui sine liberis discedentis ducere, *Deuter. 25, cap.* aliaque ejusdem generis.

Ad extremum singulariter notandum *ex d. c. Cum haberet 5, h. 2.* liberos ex damnato concubitu natos, esse alendos à parentibus suis, contra juris Civilis rigorem, in *Aurb Ex complexu C. De incestis & inutilibus nupt.* quâ prohibentur tales filii aliâ patre.

Sed hîc quæstionis est, An in terris Imperii standum sit huic juri Canonico, an potius Civi-

li? Dubitationem mover, quòd ubi jus Canonicum à jure Civili dissidet, utrumque in suo foro servandum sit, Panorm. *ad c. 1, num. 7, inf. De operis novi nuntiat. & ad c. Ecclesia S. Maria nu. 14, sup. De consit.* Siquidem inter se distinctæ sunt jurisdictionis Ecclesiastica & civilis, neque altera alteram impedit, *e. Novit. 13, sup. De judic. & can. Duo sunt dist. 69.*

In hacigitur quæstione Joan. ab Imola existimat juri Civili standum esse. Et contra And. Gail. ex communi Dd sententia, *lib 2, Observ. 88,* quo loco dicit, in utroque foro servandum esse jus Canonicum, maxime si aliunde non habent liberi unde vivant. Et ratio est, quòd sicut patri permillum non est occidere filium spurium, ita nec alimenta ei denegare, quia ea denegans necare videtur, *l. Necare D. De liberis agnosce.* Nam & suadet æquitas, ut ii, quos parentes in lucem produxerunt, ab iisdem quoque alimententur, jure quodam naturali, *l. 1, circa fin. D. De just & jure,* ne frustra in lucem editi videantur; cum & D. Augustino teste, semen ex quocumque homine profectum, Dei creatura sit, *can. Undecumque 56, dist. 1.* ita quòd rectè dixerit Baldus, *consil. 4. 6, num. 10, vol. 5;* jus civile in tantum amasse castitatem, ut destruerit paternam pietatem. Quare & hanc posteriorem sententiam secutam esse Camera Imperialem tradit And. Gail. *loco cit. num. 12.*

IN TIT. VIII. DE CONIVGIO LEPROSORVM.

SUMMARI A.

1. Marrimonium à leprosis rectè contrahi.
2. Lepra superveniens an marrimonium dissolvat.
3. Marrimonium ignoranter cum leprosis contractum an teneat?
4. An conjuges post lepram supervenientem obligentur ad debitum & obsequia conjugalia.
5. Vxor an teneatur sequi maritum peregrinantem?

Hic Titulus tribus capitulis constat, quæ & uno contextu explicabo.

1. Et imprimis certi juris est, à leprosis contrahi posse marrimonium, *c. 2. vers. leprosi h 2.* cum nullo jure prohibeantur. At in marrimoniiis pro regula est, omnes posse marrimonium contrahere, quibus non est à jure interdictum, *e. Cum apud sedem 23, sup. De sponsal.*

2. Sed quid si constante marrimonio, utrique vel alteri conjugum lepra supervenerit? Non ideo ta-

men dissolvitur marrimonium, neque ob id separari possunt, *c. 1, & 2, h. tu.* ubi & duplex ejus ratio redditur Prior est, quòd cum una caro facti sint, sine altero alter esse non debeat. Altera, quòd nemini licitum sit relinquere conjugem suam, exceptâ fornicationis causâ, ut & ipse Christus apud Matth. *c. 19,* docet. Quare idem reinetur & in furore, & in aliis morbis, qui post contractum marrimonium accidunt, *can. Hî qui sacramentum cum duob. seqq. xxxi. q. 7.* adeò licet marrimonium carnis copulâ nondum sit consummatum. Non enim ideo magis propter lepram supervenientem dirimitur marrimonium, *per text. in c. Quomodo admodum 3, sup. De jurejur.* Panorm. & Præpos. *ex communi Dd sententia ad c. ult. h. 2.* Et ratio est in dissolubile vinculum marrimonii, quod vel solo consensu contrahitur, sicut constat ex definitione marrimonii, *tit. Instit. De patr. potest. in pr. junct. Nupt. D. De R. l.* vide quæ latius dicâ inf. 2. *De divor.*

Noa

Non obstat textus in d. c. 3, qui videtur innuere, quod propter lepram dissolvatur matrimonium ante consummationem. Sed rectè responderi ibidem Panorm. quod verbum, *consummatum*, in d. cap. 3, largè sumatur, scilicet ratione consensus, cum per consensum de præsentis matrimonium dicatur consummari quoad sui essentiam. In sponsalibus verò de futuro, ut appellamus, receptum est, ut ea propter lepram supervenientem alteri contrahentium rectè dissolvantur, etiam si juramento confirmata, à c. *Quemadmodum* & cap. *ult. h. r.* non quidem ipso jure, sed petente altero conjugum, qui immunis est à lepra: nam si hoc nolit, debet & potest nihilominus inter eos contrahi matrimonium; siquidem hæc diffinitio sponsalium propter lepram introducta est in favorem non ipsius leprosi, sed ejus, qui sanus est, c. *Quod ob gratiam* De R. l. lib. 6, & l. *Quod favore* 5, C. De legib.

3 Disputant Dd. Si quis ignorans cum leproso, vel alio morbo implicito, contrahat matrimonium, non aliàs contrahatur, si præscivisset, an valeat matrimonium? Resp. quòd sic. Etenim error in qualitate non viciat matrimonium, *caus. xxix. q. 1. latè Covarr. in IV. Decretal. p. 2. cap. 3. §. 7.* nisi circa statum personæ erratum sit, putans se contrahere cum libera, quæ reverà serva est, *de quo inf. tit. prox.* Et hoc quod attinet ad forum exterius, secus quoad forum Dei sive conscientiæ, in quo matrimonium ex vero consensu metimur, non ex errore, qui consensui contrarius est, *per text. in cap. Tuanos 26. sup. De sponsal. l. Si per errorem 15, D. De jurisdic.*

4 Sed & illud controvertunt Dd. An post lepram supervenientem teneantur conjuges ad mutuam cohabitationem? Negant Glossa & Innoc. hic ad c. 1, dum tamen leprosus vel leprosa debito conjugali non fraudetur, ad quod sanus sanave præcisè compelli potest, petente altero, *per text. in c. 2, h. r.* Cuius decisio videtur inniti auctoritati D. Pauli, 1, ad Corinth 7, ubi his verbis inquit D. Paulus: *Vx. ri viri debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Hæc D. Paulus. A qua D. Pauli sententia leprosi non excipiuntur, *per text. in d. cap. 2.* Amplius verò censet Panorm. d. cap. 1, præter debitum conjugale, obligari quoque utrumque ad præstanda mutua obsequia conjugalia, *per text. in d. c. 1, in verbis, & eis conjugali affectione ministrant.* Facit text. in l. *Si cum dotem 23, §. si autem D. Solutio mat.*

& Dixi antea, petente altero; nam si non petatur, iudex tergiversantem adigere non potest ad reddendum debitum conjugale, & ad mutua præstanda obsequia, cum iudex officium suum ad utilitatem sive usum privatum impartiri non debeat, nisi imploratus, l. 4, §. *hoc autem iudicium D. De damno infecto*; præterquam si uterque vel alter eorum propter incontinentiam suspectus esset. Hoc enim casu à iudice sollicitè commoendi sunt, ut se mutuo pariantur, & si non paruerint, injungendum ipsis, ut uterque altero vivente continentiam servet, & demum si contumaces perseveraverint, vinculo excommunicationis constringantur, juxta decisionem c. 1, *hoc nob. tit. Quæ sententiæ Panormitani ita exaudienda est, & concilianda cum decisione c. 2, ejusd. tit.* quæ alioqui sibi invicem adversari videbantur.

Postremò moveat hic Interpretes, An uxor teneatur sequi maritum suum peregrinantem, sive aliò sedem, id est, domicilium suum transferentem? Et certè primà fronte, si D. Pauli verba antè allata spectemus, videtur id fieri non posse invitâ uxore, cum maritus potestatem corporis sui non habeat, sed uxor, & è contrâ Attamen verius est, quòd possit, *can. Vnaquæque xlii. q. 2.* Unaquæque mulier (inquit textus) sequatur virum suum, sive in vita, sive in morte. Est enim uxoris subesse, non præesse marito, nullamque in eum auctoritatem habet, *can. Cùm caput & can. Mulierem xxxiii. q. 5.* Nam & teste Jurisconsulto Hermodeniano, mulier est in officio mariti, l. *Sicut 47. D. De operis libertor.* Quod tamen non aliter accipiendum est, quàm si ex honesta causa maritus id faciat, non si temerè recedere vel divagari velit, *Gloss. ad can. Si quis necessitate xxxii. q. 2.* nec enim malitiæ mariti indulgendum est, l. *In fundo 99, vers. neque D. De rei vindic.* nisi fortè uxor in initio contractus matrimonii sciverit maritum esse vagabundum: quo casu sibi imputare debet uxor, quòd cum tali viro matrimonium contraxerit, l. *Quod quis ex culpa D. De R. l.*

Nec obstat sententia D. Pauli antè recitata. Ea enim aliter accipienda non videtur, quàm quoad debitum conjugale, quod alter alteri conjugum subtrahere non debet, ac proinde si sine justa causa recedere velit maritus, constringi poterit per iudicem, ut maneat, & ita debitum conjugale reddat. Sin ex justa causa, ut uxor maritum sequatur, reddendi debiti causâ. Vide quæ eleganter tradit Did. Covarr. in 4, Decretal. p. 2, c. 7, ante §. *primum.*